

Kenteekenen van fatsoen : getrokken uit de brieven van een commis-voyageur aan zijn vriend Janus – J.J. Cremer

Geschreven in september 1855.

Handschrift in de Koninklijke bibliotheek. 4 fol.

Adviezen van een commis-voyageur (handelsreiziger) Gérard (die eigenlijk Gerrit heet) aan een oud collega (Janus) over hoe men zich als een heer (snobist) dient te gedragen.

- Cremer haalt tekstdelen aan uit het treurspel Lucrece van Francois Ponsard. Een stuk dat in 1845 in Nederland werd opgevoerd.
- Ook de tenor Gilbert Duprez wordt aangehaald n.a.v zijn rol in Verdi's Jerusalem. Duprez trad in 1848 op in Nederland.
- Cremer werd beïnvloed door de humor uit Tristram Shandy van Laurence Sterne, waarvan in 1852 een nieuwe vertaling was verschenen.

1e druk in: Almanak voor Hollandsche blijgeestigen, 1856. Schoonhoven: S.E. van Nooten, 1856. p. 187 e.v.

2e druk in: Humoristisch album, vel 22, 1859, p. 187 e.v.

3e druk in: Het orgel : gedichtjes, gelegenheidsstukken. Amsterdam : Noothoven van Goor, 1881. Romantische werken no. 14. p. 101-104

4e druk in: De lelie van 's-Gravenhage. Leiden : A.W. Sijthoff, c.a. 1888. 6e druk. p. 176-179. Opgenomen na de roman in het deel Gelegenheidsstukken. Vijftig-cents-editie, no. 22.

5e druk in: De lelie van 's-Gravenhage. Leiden : A.W. Sijthoff, c.a. 1890. 7e druk. p. 176-179. Opgenomen na de roman in het deel Gelegenheidsstukken. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

6e druk in: De lelie van 's-Gravenhage. Leiden : A.W. Sijthoff, c.a. 1900. 8e druk. p. 176-179.

De tijdspiegel, 1856:

Vervolgens doen we gaarne hulde aan Simon Pijpekops (*quel nom barbare!*) *Dioscorea Batatus*, aan Didymus' *Schach Mirza*, en Dercksens welgeslaagde overzetting van Kalischs *vreesselijke middel-eeuwsche ballade*, in drie verschrikkelijke afdeelingen en voorzien van een moraal, en aan eens ongenoemden *Te Keulen*, terwijl Ilpzema Vinckers' prozaverhaal *Hoe 't Faust en Mephisto verging op den togt naar 't Oldambt*, in 't midden van de XIXde eeuw en Cremer's *Kentee-kenen van fatsoen enz.* om menigen geestigen zet de lezing allezins verdienen.

Het leeskabinet 1856:

ALMANAK VOOR HOLLANDSCHE BLIJGEESTIGEN,
waarin het verhaal van een dollen hond, door N. B. DONKERSLOOT, ons leeren moet om toch aan geruchten geen bepaald geloof te slaan, en ze vooral niet verder te verbreiden, alvorens men zich van de waarheid overtuigd heeft. — H. ILPSEMA VINCKERS vertelt op lossen en luimigen trant, *Hoe 't Faust en Mephisto verging op een togt naar 't Oldambt*, in 't midden der XIXe eeuw. — J. J. CREMER geeft in *Kentee-kenen van fatsoen*, getrokken uit de brieven van een commis-voyageur, aan zijn vriend JANUS, verscheidene lessen en wenken, onmisbaar voor allen, die prijs stellen om voor een fatsoenlijk man door te gaan. — Onder de verzen zijn eenige aardig genoeg, maar dichterlijke waarde zoeken en vinden wij hier niet. *Eene gemengde soirée* was ons veel te lang.

NRC, 20 juli 1859:

HUMORISTISCH ALBUM.

Op uitnodiging van vele Inteekenaren zal het *Album* voortaan successievelijk bij losse vellen worden verzonden. Heeren Abbonnenten die echter verlangen om het in Maandelijksche Afleveringen te blijven ontvangen, gelieven hiervan aan hunnen Boekverkooper berigt te geven met terugzending van het nu verzondene vel, als wanneer het op de ouden voet zal worden geëxpédieerd.

Vel 22 thaus verzonden, houdt in:

Eene amputatie, *grote plaat* door NORWEB. — **Kenteekenen van fatsoen**, getrokken uit de brieven van een commies-voyageur aan zijn vriend Janus, afgeschreven door J. CREMER. — Vrijheid, *plaat*. — Een telegram van Napoleon III, *plaat*. — Tafereel uit het eerste concert in de Rotterdamsche Diergaarde, *plaat*. — Klagten van eene Amsterdamsche jonge dame die „huiten” is. — Kruiwend gedierte. — Telegrafische dépêche. — Gevaarlijke bezoekers. — Biografische opmerking. — Moderne vaderlandsliefde. — In een Koffijhuise Parijs. — Napoleontische slimheid. — Solferino. — Een schoolexamen. — Een jocrisistreek. — Wonderlijke advertentie.

Vel 23 wordt binnen een paar dagen verzonden.

Uitgave van H. NIJGH.

(7594)

Leids dagblad, 7 juli 1966:

Fatsoen. Dat was een belangrijk woord in het midden van de negentiende eeuw. In het augustusnummer verraste het Humoristisch Album de geëerde lezers en liefvallige lezeressen met een fraai geboetseerde bijdrage: „Kenteekenen van fatsoen, getrokken uit de brieven van een commies-voyageur aan zijn vriend Janus” De schrijver van dat proza? Een zekere Jan Cremer.

FRED RAADMAN

Laatst bijgewerkt: 26 augustus 2019

www.jacobcremer.nl